

Ворошилова Л.С., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник – **Мікуляк К.А.**,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СТРУКТУРА ТА РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Фінансовий ринок відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності та розвитку економіки. Його функціонування зумовлює ефективний перерозподіл фінансових ресурсів між економічними суб'єктами, що сприяє підвищенню рівня інвестиційної активності та загального економічного зростання.

Фінансовий ринок – це система економічних відносин, яка забезпечує рух фінансових ресурсів між учасниками ринку. Основною метою фінансового ринку є перерозподіл капіталу від тих, хто має надлишкові фінансові кошти, до тих, хто потребує їх для інвестицій або інших фінансових операцій. Учасники фінансового ринку включають інвесторів, що вкладають кошти в різні активи, емітентів, які випускають цінні папери або інші фінансові інструменти для залучення капіталу, а також фінансових посередників, таких як банки, брокери та інвестиційні фонди, що сприяють укладанню угод між інвесторами та емітентами. Ця система забезпечує ефективний перерозподіл капіталу, що сприяє економічному зростанню та стабільності [1, с. 241].

Фінансовий ринок виконує кілька важливих функцій, які сприяють ефективному функціонуванню економіки, а саме перерозподіл фінансових ресурсів, створення умов для накопичення капіталу, оцінка вартості активів, управління ризиками, підтримка ліквідності, мобілізація заощаджень та забезпечення механізму ціноутворення [2, с. 230].

Структура фінансового ринку відображає його багатогранність та функціональну спрямованість різних сегментів, які забезпечують ефективне управління фінансовими ресурсами (табл. 1).

Таблиця 1. Структура фінансового ринку

Сегмент фінансового ринку	Характеристика	Основні інструменти
Ринок капіталів	Довгостроковий ринок, де здійснюється інвестування на тривалий період.	Акції, облігації, інвестиційні сертифікати.
Грошовий ринок	Короткостроковий ринок для управління ліквідністю, орієнтований на короткі терміни (до 1 року).	Казначейські векселі, депозити.
Валютний ринок	Ринок для обміну валют, що сприяє міжнародним розрахункам та регулюванню валютних курсів.	Валюти, валютні ф'ючерси, форварди, свопи.
Ринок цінних паперів	Ринок, на якому здійснюється обіг акцій та облігацій для залучення капіталу компаніями та урядами.	Акції, облігації, похідні цінні папери.
Деривативний ринок	Ринок похідних фінансових інструментів для управління ризиками.	Ф'ючерси, опціони, свопи.
Кредитний ринок	Забезпечує кредитування різних суб'єктів для фінансування їх діяльності.	Кредити, позики, облігації.

Джерело: побудовано автором із використанням [3, с. 318].

Кожен сегмент відіграє важливу роль у задоволенні специфічних потреб учасників ринку, сприяючи стабільності, ліквідності та розвитку економіки в цілому.

Регулювання фінансового ринку є необхідним елементом для забезпечення його стабільного та прозорого функціонування. Державне регулювання фінансового ринку передбачає комплекс заходів, спрямованих на захист інтересів інвесторів, запобігання фінансовим кризам і забезпечення стабільності економіки.

Основними інструментами регулювання є ліцензування діяльності учасників ринку, контроль за дотриманням нормативних вимог, встановлення мінімальних резервів для фінансових інститутів та забезпечення прозорості інформації про фінансові операції. Ці заходи спрямовані на зниження ризиків шахрайства та зловживань, а також на запобігання банкрутствам, які можуть мати системний вплив на економіку [4, с. 131].

Однією з ключових складових регулювання фінансового ринку є ліцензування та нагляд за діяльністю учасників ринку. Державні регулятори, такі як центральні банки або комісії з цінних паперів, контролюють процес видачі ліцензій на здійснення фінансової діяльності, наприклад, банківських операцій або торгівлі цінними паперами. Це дозволяє обмежити доступ до ринку компаній, які не відповідають стандартам надійності та прозорості. Крім того, наглядові органи постійно контролюють дотримання компаніями нормативних вимог, що сприяє запобіганню ризикам нестабільності на ринку.

Роль центральних банків у регулюванні фінансового ринку є особливо важливою. Центральні банки здійснюють монетарну політику, контролюють рівень інфляції, процентні ставки та регулюють пропозицію грошей. Через ці механізми вони впливають на поведінку банків і фінансових інституцій, стимулюючи або обмежуючи їх активність залежно від економічної ситуації. Крім того, центральні банки виступають кредитором останньої інстанції, надаючи фінансову допомогу банкам у випадку кризових ситуацій, що знижує ризики банкрутств і фінансових потрясінь [5, с. 95]. Національний банк України здійснює операції на фінансовому ринку для проведення монетарної політики, мета якої полягає в досягненні низької та стабільної інфляції [6].

Регулювання фінансового ринку також включає впровадження заходів для забезпечення прозорості та доступності інформації для учасників ринку [7]. Фінансові інститути зобов'язані регулярно звітувати про свої фінансові показники та публікувати детальну інформацію про свої операції. Це дозволяє інвесторам робити обґрунтовані рішення щодо купівлі чи продажу активів і мінімізує ризики недобросовісної конкуренції та маніпуляцій на ринку. Підвищена прозорість фінансових ринків також сприяє зміцненню довіри до них, що є критичним для стабільного функціонування економіки.

Міжнародний аспект регулювання фінансового ринку також має велике значення, особливо в умовах глобалізації фінансових потоків. Багато

фінансових інструментів та інститутів оперують на міжнародних ринках, що потребує координації між національними регуляторами. Міжнародні організації, такі як Міжнародний валютний фонд та Світовий банк, розробляють стандарти та рекомендації для регулювання фінансових ринків, щоб забезпечити стабільність світової фінансової системи та запобігти глобальним кризам.

Отже, фінансовий ринок є важливою складовою економічної системи, яка забезпечує перерозподіл ресурсів між суб'єктами господарювання, сприяючи ефективному функціонуванню економіки. Його структура включає ринок капіталів, грошовий, валютний, ринок цінних паперів, деривативів та кредитний ринок, кожен з яких виконує свої специфічні функції. Фінансовий ринок забезпечує мобілізацію заощаджень, управління ризиками, підтримку ліквідності активів та механізм ціноутворення, що сприяє стабільному економічному зростанню. Важливою складовою є його регулювання, яке спрямоване на захист інвесторів, забезпечення прозорості, зниження ризиків та підтримання стабільності фінансової системи. Регулювання здійснюється через ліцензування учасників ринку, нагляд з боку центральних банків і міжнародні стандарти, що підвищують ефективність фінансової системи.

Список використаних джерел:

1. Міщенко В. І., Савлук М. І. Фінансовий ринок: теорія і практика. Київ: КНЕУ, 2019. 476 с.
2. Коломієць Ю. М. Фінансові ринки та їх інструменти. Харків: ХНУ, 2018. 350 с.
3. Бланк І. А. Фінансовий ринок і управління фінансами. Київ: Альфа-Прес, 2019. 412 с.
4. Романюк М. Д. Регулювання фінансових ринків у сучасній економіці. Львів: НУ ЛП, 2021. 290 с.
5. Ситник В. І. Фінансовий ринок: теорія і практика. Київ: КНЕУ, 2020. 380 с.
6. Про фінансові ринки. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets>.
7. Sirenko N., Baryshevska I., Melnyk O. (2021). The genesis of financial market institutionalisation in Ukraine: An international perspective. *Scientific Horizons*, 24(10), 97-108.